

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

ТЕРЕВЕНІ з песиком

ТЕРЕВЕНІ – Програма підвищення безпеки дітей

Сценарії занять для дітей віком
4–6 років або відповідно рівню
функціонування дітей з особливими
освітніми потребами

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЕДУКАТОРКИ_А, ЯКА_ИЙ ПРОВОДИТЬ ЗАНЯТТЯ

Наведений нижче сценарій занять є частиною програми «ТЕРЕВЕНІ», яка стосується посилення безпеки дітей. Він доповнює та розширює теми, представлені в анімаційному відео «Теревені з песиком». Програма також включає навчальні матеріали для едукаторів_ок, батьків та опікунів, доступні на сайті gadki.fdds.pl.

GADKI

PROSTE ROZMOWY
NA WAŻNE TEMATY

Акронім **ТЕРЕВЕНІ** є відправною точкою для тем, що обговорюються у сценарії. Окремі літери визначають подальші правила, корисні в навчанні з безпеки та запобіганні насильству.

Г

ТВЕРДО КАЖИ “НІ”, БО “НІ” ЗАВЖДИ “НІ”

А

РЯТУЙСЯ І КЛИЧ НА ДОПОМОГУ, КОЛИ ЇЇ ПОТРЕБУЄШ

Д

ВАЖЛИВО РОЗПОВІДАТИ ПРО ТРАЄМНИЦІ, ЯКІ ТЕБЕ НЕПОКОЯТЬ

К

НЕ ЗАБУВАЙ: ТВОЄ ТІЛО НАЛЕЖИТЬ ЛИШЕ ТОБІ

І

ІНТИМНІ ЧАСТИНИ ТВОГО ТІЛА ОСОБЛИВО ЗАХИЩЕНІ.

Заняття «ТЕРЕВЕНІ з песиком» (з використанням однойменного анімаційного відео) можуть бути доповненням або оновленням знань для інших профілактичних заходів. Вони дозволяють групі ознайомитися з розглянутими темами, а також можуть допомогти визначити сфери, які потребують поглибленого обговорення з дітьми та їхніми батьками.

ГАДІ

ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ:

- Зміцнення здатності дітей розпізнавати складні та загрозові ситуації у повсякденному житті.
- Розвиток практичних навичок реагування на складні та загрозові ситуації.
- Зміцнення здатності дітей розпізнавати та називати власні емоції.
- Визначення разом з дітьми характеристик «довіреної людини» в їхньому безпосередньому оточенні, до якої вони можуть звернутися за допомогою.

ВАЖЛИВО! Ні заняття, ні анімаційне відео «Теревені з песиком» не гарантують повного захисту учасників від потенційної шкоди. Однак вони можуть підвищити обізнаність дітей та їхнього оточення про складні ситуації та способи реагування на них.

ДЛЯ КОГО

Діти дошкільного віку (4–6 років) або, залежно від рівня функціонування дітей з особливими освітніми потребами (незалежно від віку, за оцінкою керівника групи).

МІСЦЕ

Дитячий садок, ігрова кімната, бібліотека, дитячий клуб, громадський центр культури тощо.

ОСОБИ, ЯКІ ВЕДУТЬ ЗАНЯТТЯ

Вчителі, психологи, вихователі, поліцейські.

ВАЖЛИВО! Ми рекомендуємо ведучим переглянути короткий навчальний відеоролик:

ЧИ ПОТРІБНО ДІТЯМ НАГАДУВАТИ ПРО ПРАВИЛА ТЕРЕВЕНІ?

Так!

Ми обмежені тривалістю наших занять. Ми також не завжди маємо можливість повторювати ці уроки кілька разів протягом навчального року. Ми рекомендуємо повторювати заняття «ТЕРЕВЕНІ» з певною групою дітей щороку, а також – між окремими заняттями – використовувати повсякденні ситуації для повторення та закріплення правил. Ми також рекомендуємо групам дітей регулярно переглядати разом відео «ТЕРЕВЕНІ», розроблене для їхньої вікової групи. Відео триває лише кілька хвилин і подобається дітям – навіть короткої перерви достатньо. Частий контакт з правилами та можливість застосовувати їх у повсякденному житті збільшують ймовірність того, що діти будуть пам'ятати їх у складних ситуаціях!

ГАДКИ

Сценарій заняття „ТЕРЕВЕНІ з песиком”, коли маєте 45 хвилин

ТРИВАЛІСТЬ:

45 хвилин

Цей блок занять для дітей віком 4-6 років розрахований на 45 хвилин. У деяких випадках заняття можна розділити на дві розширені частини (2 x 45 хвилин). Варто враховувати можливості групи, зокрема емоційну зрілість дітей та тривалість концентрації уваги під час групових зустрічей. Розділяючи заняття на два блоки, гарною ідеєю буде початудругу частину з повторення правил, представлених у першій частині, наприклад, у формі колективного вигуку («ТЕРЕВЕНІ!») або називання вже вивчених правил. Ще один елемент, який нагадає дітям зміст першого блоку, – це поєднання обговорених правил з простими жестами, які діти можуть легко відтворити.

ПРИМІТКА: Якщо час обмежений, або якщо ви працюєте з дуже маленькими дітьми чи дітьми з особливими освітніми потребами, когнітивними проблемами або тими, хто легко відволікається, можна розділити заняття на менші частини – наприклад, обговорюючи кожне правило безпеки окремо (приблизно 15 хвилин x 5 правил).

Г

Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні” – прийняти позу руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або прийняти позу руки в боки та заперечливо похитати головою вліво і вправо.

А

Рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш – зробити рукою трубу та піднести її до рота.

**ПРИКЛАДИ
ЖЕСТІВ:**

Д

Важливо розповідати про траємниці, які тебе непокоять – дві витягнуті руки, спрямовані одна до одної, «розмовляють»: одна говорить, інша «киває».

К

Не забувай: твоє тіло належить лише тобі – жест обіймів та «колисання» власного тіла.

І

Інтимні частини тіла особливо захищені – жест схрещених рук на рівні грудей.

Ми повторюємо жести щоразу, коли закінчуємо обговорення чергового правила.

45 хвилин

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗАНЯТЬ:

- Відео «ТЕРЕВЕНІ з песиком» – [посилання на відео](#)
- Пристрій з під'єднанням до Інтернету для перегляду відео та відтворення звуку (наприклад, ноутбук з динаміками, екран або мультимедійна дошка)
- Реквізит, пов'язаний із собаками: повідець, іграшки, ласощі тощо.
- Зелені та червоні картки для записів (за бажанням із символом великий палець до гори «Я згоден_а» та вниз «Я не згоден_а») / Зелені та червоні олівці або маркери – один набір для кожної дитини, яка бере участь у заході.
- Розмальовка ТЕРЕВЕНІ (додаток до сценарію, також доступний на gadki.fdds.pl у закладці для едукаторів_ок) – один примірник для кожної дитини, яка бере участь у заході.

ХІД ЗАНЯТТЯ

ВСТУП: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Сьогодні я хочу познайомити вас з кимось особливим. Я познайомлю вас з цим персонажем у формі загадки. Зараз я витягну зі своєї сумки різні предмети, а ви можете спробувати подумати та вгадати, кому вони належать.

(Ведуча_ий дістає з сумки такі предмети: гумову іграшку для жування, пакет із ласощами, шлейки для ходьби, кісточки для жування та повідець)

Ведуча_ий:

Звісно! Йдеться про собаку! Песик, з яким ви зустрінетеся сьогодні, справді надзвичайний. Це песик, яка знає все про безпеку!

(Ведуча_ий показує дітям персонажа з початку відео на екрані або дошці)

Ведуча_ий:

Мило, правда? Цього незвичайного песика звати Теревеник. За мить Теревеник розповість вам про правила безпеки. Але спочатку я хотіла_в би поставити вам кілька запитань: Що насправді означає бути в безпеці?

(Пропозиції дітей)

Що небезпечно?

(Пропозиції дітей)

Чи небезпечно, наприклад, гроза? А якщо така гроза вирує надворі, а ми сидимо в теплій квартирі та читаємо казки, чи ми все ще в безпеці?

(Відповіді дітей)

Саме так – навіть якщо трапляються небезпечні ситуації, ми можемо почуватися в безпеці!

Ведуча_ий:

А тепер давайте переглянемо початок нашого відео з песиком Теревеником

Ведуча_ий показує уривок з відео, де презентується правило:

Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”

Ведуча_ий:

Що важливого нам сказав Теревеник? Так, він сказав щось дуже важливе: коли ми чогось не хочемо, ми маємо право сказати «ні». А хто з вас пам’ятає, в яких ситуаціях ми можемо, або навіть повинні, сказати «ні»?

(Пропозиції дітей)

Ведуча_ий:

Теревеник сказав, що коли хтось тисне на нас або каже нам робити щось, чого ми не хочемо робити, ми можемо сказати «ні». Ми також можемо висловити свою незгоду. Знаєте як?

(Ведуча_ий показує жест для виконання цього правила: встати у позу руки в боки і похитати вказівним пальцем з боку в бік або встати у позу руки в боки і помахати головою ліворуч і праворуч)

Ведуча_ий:

Спробуємо разом? (Діти та ведуча_ий повторюють жест). А тепер спробуємо трохи потренуватися, коли варто, або навіть потрібно, сказати «Ні»?

(Ведуча_ий роздає дітям такі предмети: КАРТКИ/ОЛІВЦІ. Кожна дитина отримує два предмети – один червоний, а інший зелений)

Ведуча_ий:

Всі маєте по дві картки в руках? Чудово. Зараз я розповім вам короткі історії, а ви вирішите, чи є ситуація в історії безпечною чи ні. Якщо ви вважаєте, що можна погодитися з пропозицією з історії, підніміть зелену картку. Якщо ви вважаєте, що можна відмовитися, підніміть червону картку. Ну що, готові?

ВПРАВА І РОЗМОВА: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

(Коментар: Після кожної історії ведуча_ий повинен зупинити гру та запитати дітей про причини їхнього рішення й з’ясувати будь-які сумніви)

Ведуча_ий:

- Ви на мить залишилися самі перед своїм будинком або на сходах у під’їзді. Ви зустрічаєте сусідку, яка вітає вас і пропонує зайти до її квартири, щоб пригостити вас шматочком торта. Ваших батьків немає з вами.
- Подруга з вашої групи просить вас подивитися з нею книгу.

- Ваш старший двоюрідний брат хоче показати вам відео. Він каже, що воно лише для дорослих.
- Чоловік, з яким ви маєте спортивні заняття, хоче допомогти вам переодягнутися після них, хоча ви цілком можете зробити це самостійно.
- У садочку друг хоче піти з вами до туалету.
- Подруга хоче міцно обійняти вас, але вам зараз не хочеться обійматися.
- У парку до вас підходить незнайома жінка і хоче вас сфотографувати.
- На дитячому майданчику чоловік з маленьким собакою просить вас допомогти йому знайти магазин солодощів.

Ведуча_ий: (підсумовує)

Ви чудово впоралися! Я бачу і чую, що ви добре засвоїли перше правило. Давайте повторимо його разом: Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”. А ви пам’ятаєте жест, який ілюструє це правило? Давайте повторимо його разом: встати руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або стати руки в боки та кивати головою ліворуч і праворуч.

Ведуча_ий:

А тепер послухайте наступне правило, про яке нам розповість Теревеник.

**Ведуча_ий показує уривок з відео, де презентується ще одне правило:
“Р – Рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш”**

Ведуча_ий:

Песик познайомив нас із важливим правилом: як піднімати тривогу, коли потрібна допомога. Що означає «тривога»? Так, це означає, наприклад, кричати «допоможіть!», голосно кричати або просити про допомогу когось поруч. Часто підняття тривоги асоціюється з трубою – наприклад, у минулому, якщо хтось хотів попередити інших про щось, він голосно сурмив у трубу, ось так (Ведуча_ий показує дітям жест цього правила: зробити трубу рукою та піднести її до рота). Повторите це зі мною? (Діти повторюють за ведучим). Ми чудово впоралися! Підняття тривоги також означає прохання про допомогу. Наприклад, у деяких ситуаціях можна також звернутися до дорослого та сказати: «Мені потрібна твоя допомога». Коли таке підняття тривоги найкраще спрацює? Наприклад, у дуже галасливих місцях, де навіть крику може бути не чути. У яких ситуаціях як ми можемо попередити когось про те, що з нами чи іншими щось не так, окрім крику?

(Пропозиції дітей)

Наприклад, у супермаркеті чи в переповненому місті ви втратили батька/мати, якого тримали за руку. Ми можемо просто підійти до когось або легенько потягнути за куртку, щоб привернути його увагу, і сказати: «Мені потрібна допомога». Ми також можемо підстрибувати і махати руками.

Ведуча_ий:

А що ми можемо зробити, коли хочемо голосно когось попередити? Як найкраще кричати? У вас є якісь ідеї? Допоможіть, рятуйте – це найкраще працює. Ми можемо покликати маму, тата або іншу близьку людину, яка може бути поруч. Ми також можемо просто голосно кричати без слів.

45 хвилин

Ведуча_ий:

А тепер, з вашою допомогою, ми побачимо, як ви можете підняти тривогу та попросити про допомогу в надзвичайній ситуації. Я запрошую чотирьох бажаних вийти в центр!

(Четверо дітей сідають поруч з ведучою_им)

Ведуча_ий:

Всі бажані (у групах, де діти менш активні або більш сором'язливі, окремих осіб можна замінити парами) продемонструє, як підняти тривогу або попросити про допомогу в ситуаціях, які я опишу за мить. Після кожної історії ми обговоримо, чи може спрацювати тривога або прохання про допомогу (у старших групах ведуча_ий може використовувати червоно-зелені предмети, які діти тримають, щоб показати «так» або «ні»). Ви готові?

ВПРАВА І РОЗМОВА – ПРИБЛИЗНО 5 ХВИЛИН

Ситуації:

1. Коли ти робиш покупки в магазині з мамою, незнайома жінка раптово бере тебе за руку.
2. У парку незнайомий чоловік намагається тебе сфотографувати. Він посміхається тобі і хоче, щоб ти підійшла ближче.
3. В ігровій кімнаті незнайома дівчина постійно штовхає тебе і не дає тобі спуститися з гірки.
4. На дитячому майданчику під час гри в хованки, до тебе підходить незнайомий чоловік і каже, що покаже тобі, де ховаються діти. Для цього ти маєш піти з ним.

Ведуча_ий:

Ви справді добре вмієте піднімати тривогу та просити про допомогу.

 ДЛЯ БЛОКУ, РОЗДІЛЕНОГО НА ДВІ ЧАСТИНИ – ЯКЩО СЦЕНАРІЙ РЕАЛІЗУЄТЬСЯ В ОДИН ДЕНЬ

Ведуча_ий:

Зараз у нас буде перерва в наших заняттях і скоро ми повернемося до порад нашого Теревеника. Я просто хотіла_в би попросити вас згадати правила, які ми вивчили разом з песиком.

(Ведуча_ий повторює правила з дітьми: “Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”” та “Р - рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш”; ви також можете попросити їх повторити жести на цьому етапі: стати руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або стати руки в боки та кивати головою вліво і вправо; зробити трубу руками та піднести її до рота)

ПЕРЕРВА

Ведуча_ий:

Пам'ятаєте наші перші два правила? Почнемо з їх повторення.

(Ведуча_ий повторює правила з дітьми: “Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні””

45 хвилин

та "Р - рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш"; ви також можете повторити з дітьми жести, що відповідали двом правилам)

ПРИМІТКА:

Блок, розділений на дві частини, можна виконати протягом двох днів – важливо не робити занадто довгої перерви між заняттями та повторити вивчені правила з дітьми на початку другого блоку.

ВПРАВА І РОЗМОВА: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Вам цікаво, що ще хоче нам розповісти наш Теревеник?

Ведуча_ий показує уривок відео, який представляє правило:
"В - Важливо розповісти про таємниці, які тебе непокоять"

Ведуча_ий:

Чи можете ви сказати мені, що означає «таємниця», «мати секрет»? Чи можуть діти мати власні секрети?

(Ви можете дати дітям підказки/пояснення: Секрет/ таємниця – це коли ви не хочете, щоб хтось про щось знав)

Ведуча_ий:

Є хороші таємниці і погані таємниці. Хороша таємниця – це коли ми ховаємо листівку, яку намалювали для мами на її день народження, у шафці, щоб мама не помітила. Потім ми віддаємо листівку мамі вранці, дивуючи її! Такий хороший секрет має зробити когось щасливим.

Ведуча_ий:

Є також погані таємниці. А погані таємниці викликають у нас тривогу, наприклад. У відео з'являється слово «тривога». Чи знаєте ви, що воно означає? Коли ви відчували тривогу чи страх?

(Відповіді дітей)

Ведуча_ий:

Тепер давайте разом подумаємо та відповімо на запитання. Кожна історія, яку я вам розповім, містить секрет. Який це секрет – хороший чи поганий? Чи відчуєте ви радість, хвилювання? Або, можливо, страх, тривогу чи смуток?

На дні народження друга його старший брат показав вам відео з неприємними та страшними сценами. Він сказав вам не розповідати батькам. Це хороший секрет чи поганий секрет?

Ваша сусідка сказала, що ви можете якось прийти погодувати рибок, але ви не можете сказати про це мамі чи татові. Це хороший секрет чи поганий секрет?

Що ви можете відповісти своїй сусідці?

Тато сказав, що купив мамі шоколадний торт, і він буде захований у холодильник в коробці до ранку, щоб вона його не побачила, і це буде сюрприз, тому ви не можете їй розповісти.

Це поганий секрет чи хороший?

Ведуча_ий:

Тепер давайте розглянемо, як розпізнати, хороший чи поганий секрет.

Поганий секрет – це той, який викликає страх, гнів або смуток.

Поганий секрет – це той, який хтось заохочує нас зберігати, погрожуючи нам, що з нами станеться щось погане, якщо ми комусь розповімо.

Поганий секрет – це той, про який хтось каже нам, що ми не можемо розповісти дорослим, таким як наші батьки чи виховательки у садочку. Але чи варто нам це робити? (Відповідь дітей – ТАК) Тому, коли ми розповідаємо іншій людині поганий секрет, вона слухатиме і намагатиметься допомогти. Я покажу вам жест, який це ілюструє (дві витягнуті руки, спрямовані одна до одної, «розмовляють»: одна говорить, інша «киває»). Спробуйте зі мною? Чудово!

Ведуча_ий:

Погані таємниці не слід приховувати. Пам'ятайте – гарна ідея розповісти комусь, кому ви довіряєте. Якщо ви не знаєте, чи секрет хороший чи поганий, запитайте когось, кому ви довіряєте.

Довірена та близька людина – це той, кого ви добре знаєте, кому ви можете розповісти свої таємниці, і з ким ви можете поділитися тими речами, які вас засмучують або хвилюють. Це може бути ваша мама, тато, старша сестра або вихователька у садочку. Тепер заплющте очі та подумайте про цю людину. Хто ця людина? Чи можете ви сказати мені, хто ця людина?

(Відповіді дітей)

Ведуча_ий:

Чудово, що ви маєте так багато довірених людей. Наприклад, я довіряю нашому песику Теревенику. Перш ніж ми послухаємо, що він скаже, давайте повторимо правило, яке ми щойно обговорювали.

(Ведуча_ий може жестом подавати дітям Правило “В - Важливо розповісти про таємниці, які тебе непокоять”)

РОЗМОВА І ПІДСУМОК: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

Ведуча_ий:

У нас залишилося ще два правила. Хочете їх знати?

Ведуча_ий показує уривок відео «Теревені з песиком», де представляється ще одне правило: «Н – Не забувай: твоє тіло належить лише тобі»

Ведуча_ий:

Як ми можемо показати, що наше тіло належить лише нам? Це може бути, наприклад, жест обіймів, пов'язаний з цим правилом (Ведуча_ий демонструє жести обіймів та «колисання»). Спробуємо разом? Ви чудово впоралися! Зараз я поставлю вам кілька запитань.

(Відповіді дітей після кожного запитання, а також додаткові запитання: «Чому» та «Чому ти так думаєш?»)

1. Чи може будь-хто брати тебе за руку?
2. Чи можемо ми завжди обіймати друга / подругу з садочка?
3. Чи можемо ми битися?
4. Чи можемо ми плескати одне одного по плечу?
5. Чи подобається тобі, коли тебе лоскочуть?
6. Чи можемо ми відмовити, якщо хтось хоче до нас доторкнутися?
7. Що ми можемо зробити, якщо хтось хоче нас обійняти, погладити, полоскотати чи поцілувати, але нам цього не хочеться?

Ведуча_ий:

Я бачу, ви розумієте, що тільки ви маєте право вирішувати, хто може торкатися вашого тіла. Саме це й говорить правило: «Не забувай: твоє тіло належить лише тобі». Якщо хтось – дорослий чи інша дитина – торкається вас, і ви цього не хочете, скажіть: «Я не згоден_а», «Не робіть цього», «Я не хочу, щоб ви це робили» або «СТОП». У такій ситуації ви також можете попросити когось про допомогу, тобто підняти тривогу. Ви також можете відійти від людини.

Ведуча_ий:

Наш песик має ще одне правило для нас. Давайте подивимося, яке...

(Ведуча_ий показує уривок з відео «Теревені з песиком», де озвучується останнє правило: «І – інтимні частини тіла особливо захищені»)

Ведуча_ий:

Песик сказав нам, що всі ми маємо інтимні частини тіла. Інтимні частини тіла означають, що вони приватні та закриті. Скажіть мені, чим ми їх прикриваємо?

(Відповіді дітей)

Ці частини тіла майже завжди закриті... трусиками, футболкою або купальником. У дуже маленьких дітей інтимні частини тіла закриті підгузками. Чи можемо ми торкатися або бачити інтимні частини тіла інших людей?

(Відповіді дітей)

Чи можуть інші люди торкатися нас або бачити наші інтимні частини тіла?

(Відповіді дітей)

Ведуча_ий:

Чи знаєте ви, який жест може нагадати нам про це правило? Ведуча_ий показує дітям жест і просить їх повторити його разом (руки схрещені на рівні грудей). Чудово!

Може статися, що лікар, наприклад, захоче побачити ваші інтимні місця. Однак, він / вона

45 хвилин

завжди повинні робити це в супроводі батьків або дорослих, які прийшли з ними до лікаря. Коли він/вона це роблять, вони повинні попросити нашої згоди та пояснити, чому і що вони роблять. В інших ситуаціях ваші інтимні місця закриті, тобто вони недоступні для інших. Ніхто не має права торкатися вас там або бачити вас там. Якщо це станеться, обов'язково повідомте когось, кому ви довіряєте, наприклад, батьків, бабусю або мене.

ПРИМІТКА! Пам'ятайте, що метою цієї частини заняття є навчити дітей важливому правилу захисту себе від кривдження. Діти можуть почати називати конкретні назви інтимних зон, зокрема ті, що вважаються вульгарними. У таких випадках варто зупинити приклади та підсумувати, що всі назви, які згадують діти, стосуються інтимних зон, які слід особливо захищати – незалежно від їхніх назв.

(Ведуча_ий відтворює кінець відео з коротким підсумком)

Ведуча_ий:

Я хочу, щоб ви добре запам'ятали ці правила – вони дуже важливі. Ми будемо повторювати їх у садочку та нагадувати про них у різних ситуаціях. Зараз я дам вам розмальовку – на ній зображено слово «ТЕРЕБЕНІ». Ви можете розфарбувати літери, з яких складається слово. Коли повернетеся додому, запитайте батьків, чи знають вони ТЕРЕБЕНІ та правила, які ми обговорювали сьогодні. Покажіть їм також свої розмальовки.

ДОДАТКОВА ПРИМІТКА:

Розмальовку можна дати дітям як заняття для виконання вдома з батьками, з інструкціями обговорити ТЕРЕБЕНІ та правила, які вони вивчили, а також повторити жести до цих правил. Роздатковий матеріал для батьків додається до сценарію («Поговори та повтори разом зі мною»).

ДУЖЕ ВАЖЛИВО!

Ми рекомендуємо скопіювати матеріали для батьків та надіслати їх батькам електронною поштою або роздрукувати їх і надати їм, наприклад, коли вони забиратимуть дитину з заняття. Регулярні розмови з батьками – найефективніший спосіб закріпити інформацію, яку діти засвоїли під час заняття!

Матеріали для завантаження та роздачі батькам після уроку.

Сценарій занять „ТЕРЕВЕНІ з песиком”, коли маєш 2 × 30 хвилин

ТРИВАЛІСТЬ:

2 × 30 хвилин

Цей сценарій поділено на два 30-хвилинні блоки. Їх можна виконати протягом одного дня, з перервою між заняттями, або протягом одного тижня (важливо переконатися, що перерва між заняттями не надто довга). Перед проведенням занять важливо врахувати можливості групи, включаючи емоційну зрілість дітей та тривалість їхньої концентрації уваги під час групових зустрічей. Розділяючи заняття на два блоки, гарною ідеєю буде повторити правила, представлені у першому блоці, на початку другого блоку, наприклад, разом вигукуючи («ТЕРЕВЕНІ!») або називаючи вже вивчені правила. Ще один елемент, який нагадає дітям зміст першого блоку – це поєднання обговорених правил з простими жестами, які діти можуть легко відтворити.

ПРИКЛАДИ
ЖЕСТІВ:

G

Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні” – прийняти позу руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або прийняти позу руки в боки та заперечливо похитати головою вліво і вправо.

A

Рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш – зробити рукою трубу та піднести її до рота.

D

Важливо розповідати про траємниці, які тебе непокоять – дві витягнуті руки, спрямовані одна до одної, «розмовляють»: одна говорить, інша «киває».

K

Не забувай: твоє тіло належить лише тобі – жест обіймів та «колисання» власного тіла.

I

Інтимні частини тіла особливо захищені – жест схрещених рук на рівні грудей.

Ми повторюємо жести щоразу, коли закінчуємо обговорення чергового правила.

МАТЕРІАЛИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ:

2 × 30
ХВИЛИН

- Відео «ТЕРЕВЕНІ з песиком» – [посилання на відео](#)
- Пристрій з під'єднанням до Інтернету для перегляду відео та відтворення звуку (наприклад, ноутбук з динаміками, екран або мультимедійна дошка)
- Реквізит, пов'язаний із собаками: повідець, іграшки, ласощі тощо.
- Зелені та червоні картки для записів (за бажанням із символом великий палець до гори «Я згоден_а» та вниз «Я не згоден_а») / Зелені та червоні олівці або маркери – один набір для кожної дитини, яка бере участь у заході.
- Розмальовка ТЕРЕВЕНІ (додаток до сценарію, також доступний на gadki.fdds.pl у закладці для едукаторів_ок) – один примірник для кожної дитини, яка бере участь у заході.

ХІД ЗАНЯТТЯ

ВСТУП ПРИБЛИЗНО 15 ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Сьогодні я хочу познайомити вас з кимось особливим. Я познайомлю вас з цим персонажем у формі загадки. Зараз я витягну зі своєї сумки різні предмети, а ви можете спробувати подумати та вгадати, кому вони належать.

(Ведуча_ий дістає з сумки такі предмети: гумову іграшку для жування, пакет із ласощами, шлейки для ходьби, кісточки для жування та повідець)

Ведуча_ий:

Звісно! Йдеться про собаку! Чи хтось з вас має собаку вдома? Як його звати? А може ваші бабуся та дідусь чи інші родичи мають собаку? Якого він кольору? Великий він чи маленький?

(Коментар: ця розмова має на меті активізувати групу. Головним героєм розмови є собаки, які найчастіше викликають у багатьох людей позитивні асоціації)

Ведуча_ий:

Песик, з яким ви зустрінетеся сьогодні, справді надзвичайний. Це песик, яка знає все про безпеку!

(Ведуча_ий показує дітям персонажа з початку відео на екрані або дошці.)

Ведуча_ий:

Милий, правда? Цього незвичайного собаку звуть Теревеник.

(Коментар: вищезазначене питання можна доповнити спільним придумуванням імені для собаки, особливо в групах, де дітям потрібно більше активізуючих заходів. Гру з іменуванням собаки можна пропустити, особливо коли ми маємо справу з групою, де часто виникають конфлікти або у нас менше часу)

2 × 30
ХВИЛИН

Ведуча_ий:

За мить Теревеник розповість вам про правила безпеки. Але спочатку дозвольте мені поставити вам кілька запитань:

Що насправді означає бути в безпеці?

(Відповіді дітей)

Що таке небезпечно?

(Відповіді дітей)

Чи небезпечна, наприклад, гроза?

А якщо надворі вирує гроза, поки ми сидимо в теплій квартирі та читаємо казки, чи ми все ще в безпеці? Чи небезпечна, наприклад, машина, що швидко рухається?

(Відповіді дітей)

Але коли ми йдемо тротуаром тримаючи маму чи тата за руку, а поруч із нами вулиця, чи ми в безпеці?

Саме так – навіть якщо небезпечні ситуації трапляються, ми можемо почуватися в безпеці!

Ведуча_ий:

А тепер давайте переглянемо початок нашого відео з песиком Теревеником.

**Ведуча_ий показує уривок з відео, де презентується правило:
Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”. Уривок між**

Ведуча_ий:

Що важливого нам сказав Теревеник? Так, він сказав щось дуже важливе: коли ми чогось не хочемо, ми маємо право сказати «ні». А хто з вас пам'ятає, в яких ситуаціях ми можемо, або навіть повинні, сказати «ні»?

(Відповіді дітей)

Ведуча_ий:

Теревеник сказав, що коли хтось тисне на нас або каже нам робити щось, чого ми не хочемо робити, ми можемо сказати «ні». Ми також можемо показати свою незгоду. Знаєте як?

(Ведуча_ий показує жест для виконання цього правила: встати у позу руки в боки і похитати вказівним пальцем з боку в бік або встати у позу руки в боки і помахати головою ліворуч і праворуч)

Ведуча_ий:

Спробуємо разом? (Діти та ведуча_ий повторюють жест). А коли хтось заохочує вас кудись піти, подорожувати чи щось зробити, а ваших батьків чи близьких дорослих немає поруч? Ви не можете запитати їхнього дозволу. Що ви зробите? Скажете «Ні». Спробуємо трохи потренуватися, коли варто, або навіть потрібно, сказати «Ні»?

2 × 30
хвилин

(Ведуча_ий роздає дітям допоміжні матеріали: КАРТКИ/ОЛІВЦІ. Кожна дитина отримує два предмети – один червоний і один зелений.)

Ведуча_ий:

Усі міцно тримають свої картки? Чудово. Зараз я розповім вам коротку історію, а ви вирішите, чи є ситуація в ній безпечною чи ні. Якщо ви вважаєте, що можна погодитися з пропозицією з історії, підніміть свою зелену картку. Якщо ви вважаєте, що можна відмовитися, підніміть свою червону картку. Ну що, ви готові?

ВПРАВА І РОЗМОВА: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

(Коментар: Після кожної історії ведуча_ий повинен зупинити гру та запитати дітей про причини їхнього рішення й з'ясувати будь-які сумніви.)

- Ви на мить залишилися самі перед своїм будинком або на сходах у під'їзді. Ви зустрічаєте сусідку, яка вітає вас і пропонує зайти до її квартири, щоб пригостити вас шматочком торта. Ваших батьків немає з вами.
- Подруга з вашої групи просить вас подивитися з нею книгу.
- Ваш старший двоюрідний брат хоче показати вам відео. Він каже, що воно лише для дорослих.
- Чоловік, з яким ви маєте спортивні заняття, хоче допомогти вам переодягнутися після них, хоча ви цілком можете зробити це самостійно.
- У садочку друг хоче піти з вами до туалету.
- Подруга хоче міцно обійняти вас, але вам зараз не хочеться обійматися.
- У парку до вас підходить незнайома жінка і хоче вас сфотографувати.
- На дитячому майданчику чоловік з маленьким собакою просить вас допомогти йому знайти магазин солодоців.

Ведуча_ий: (підсумовує)

Ви чудово впоралися! Я бачу і чую, що ви добре засвоїли перше правило. Давайте повторимо його разом: Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”. А ви пам'ятаєте жест, який ілюструє це правило? Давайте повторимо його разом: встати руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або стати руки в боки та кивати головою ліворуч і праворуч.

Ведуча_ий:

А тепер послухайте наступне правило, про яке нам розповість Теревеник.

**Ведуча_ий показує уривок з відео, де презентується ще одне правило:
“Р – Рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш”**

Ведуча_ий:

Песик познайомив нас із важливим правилом: як піднімати тривогу, коли потрібна допомога. Що означає «тривога»? Так, це означає, наприклад, кричати «допоможіть!», голосно кричати або просити про допомогу когось поруч. Часто підняття тривоги асоціюється з трубою – наприклад,

2 × 30
хвилин

у минулому, якщо хтось хотів попередити інших про щось, він голосно сурмив у трубу, ось так (Ведуча_ий показує дітям жест цього правила: зробити трубу рукою та піднести її до рота). Повторите це зі мною? (Діти повторюють за ведучим). Ми чудово впоралися! Підняття тривоги також означає прохання про допомогу. Наприклад, у деяких ситуаціях можна також звернутися до дорослого та сказати: «Мені потрібна твоя допомога». Коли таке підняття тривоги найкраще спрацює? Наприклад, у дуже галасливих місцях, де навіть крику може бути не чути. У яких ситуаціях як ми можемо попередити когось про те, що з нами чи іншими щось не так, окрім крику?

(Пропозиції дітей)

Наприклад, у супермаркеті чи в переповненому місті ви втратили батька/мату, якого тримали за руку. Ми можемо просто підійти до когось або легенько потягнути за куртку, щоб привернути його увагу, і сказати: «Мені потрібна допомога». Ми також можемо підстрибувати і махати руками.

 Ведуча_ий:

А що ми можемо зробити, коли хочемо голосно когось попередити? Як найкраще кричати? У вас є якісь ідеї? Допоможіть, рятуйте – це найкраще працює. Ми можемо покликати маму, тата або іншу близьку людину, яка може бути поруч. Ми також можемо просто голосно кричати без слів.

 Ведуча_ий:

А тепер, з вашою допомогою, ми побачимо, як ви можете підняти тривогу та попросити про допомогу в надзвичайній ситуації. Я запрошую чотирьох бажаних вийти в центр!

(Четверо дітей сідають поруч з ведучою_им)

 Ведуча_ий:

Всі бажані (у групах, де діти менш активні або більш сором'язливі, окремих осіб можна замінити парами) продемонструє, як підняти тривогу або попросити про допомогу в ситуаціях, які я опишу за мить. Після кожної історії ми обговоримо, чи може спрацювати тривога або прохання про допомогу (у старших групах ведуча_ий може використовувати червоно-зелені предмети, які діти тримають, щоб показати «так» або «ні»). Ви готові?

ВПРАВА І РОЗМОВА – ПРИБЛИЗНО 5 ХВИЛИН

Ситуації:

1. Коли ти робиш покупки в магазині з мамою, незнайома жінка раптово бере тебе за руку.
2. У парку незнайомий чоловік намагається тебе сфотографувати. Він посміхається тобі і хоче, щоб ти підійшла ближче.
3. В ігровій кімнаті незнайома дівчина постійно штовхає тебе і не дає тобі спуститися з гірки.
4. На дитячому майданчику під час гри в хованки, до тебе підходить незнайомий чоловік і каже, що покаже тобі, де ховаються діти. Для цього ти маєш піти з ним.

2 × 30
ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Ви справді добре вмієте піднімати тривогу та просити про допомогу.

(ДЛЯ БЛОКУ, РОЗДІЛЕНОГО НА ДВІ ЧАСТИНИ – ЯКЩО СЦЕНАРІЙ РЕАЛІЗУЄТЬСЯ В ОДИН ДЕНЬ):

Ведуча_ий:

Зараз у нас буде перерва в наших заняттях і скоро ми повернемося до порад нашого Теревеника. Я просто хотіла_в би попросити вас згадати правила, які ми вивчили разом з песиком.

(Ведуча_ий повторює правила з дітьми: “Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”” та “Р - рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш”; ви також можете попросити їх повторити жести на цьому етапі: стати руки в боки та помахати вказівним пальцем з боку в бік, або стати руки в боки та кивати головою вліво і вправо; зробити трубу руками та піднести її до рота)

ПЕРЕРВА

Ведуча_ий:

Пам'ятаєте наші перші два правила? Почнемо з їх повторення.

(Ведуча_ий повторює правила з дітьми: “Т – Твердо кажи “Ні”, бо “Ні” завжди “Ні”” та “Р - рятуйся і клич на допомогу, коли її потребуєш”; ви також можете повторити з дітьми жести, що відповідали двом правилам.)

ПРИМІТКА:

Блок, розділений на дві частини, можна виконати протягом двох днів – важливо не робити занадто довгої перерви між заняттями та повторити вивчені правила з дітьми на початку другого блоку.

ВПРАВА І РОЗМОВА: ПРИБЛИЗНО 10 ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Вам цікаво, що ще хоче нам розповісти наш Теревеник?

**Ведуча_ий показує уривок відео, який представляє правило:
“В - Важливо розповісти про таємниці, які тебе непокоять”**

Ведуча_ий:

Чи можете ви сказати мені, що означає «таємниця», «мати секрет»? Чи можуть діти мати власні секрети?

(Ви можете дати дітям підказки/пояснення: Секрет/ таємниця — це коли ви не хочете, щоб хтось про щось знав)

Ведуча_ий:

Є хороші таємниці і погані таємниці. Хороша таємниця — це коли ми ховаємо листівку, яку намальовали для мами на її день народження, у шафі, щоб мама не помітила. Потім ми віддаємо листівку мамі вранці, дивуючи її! Такий хороший секрет має зробити когось щасливим.

2 × 30
ХВИЛИН

(Відповіді дітей)

 Ведуча_ий:
Є також погані таємниці. А погані таємниці викликають у нас тривогу, наприклад. У відео з'являється слово «тривога». Чи знаєте ви, що воно означає? Коли ви відчували тривогу чи страх?

(Відповіді дітей)

 Ведуча_ий:
Тепер давайте разом подумаємо та відповімо на запитання. Кожна історія, яку я вам розповім, містить секрет. Який це секрет – хороший чи поганий? Чи відчуєте ви радість, хвилювання? Або, можливо, страх, тривогу чи смуток?

На дні народження друга його старший брат показав вам відео з неприємними та страшними сценами. Він сказав вам не розповідати батькам. Це хороший секрет чи поганий секрет?

Що б ви зробили, сказали би батькам чи ні?

Ваша сусідка сказав, що ви можете якось прийти погодувати рибок, але ви не можете сказати про це мамі чи татові. Це хороший секрет чи поганий секрет?

Що ви можете відповісти своїй сусідці?

Тато сказав, що купив мамі шоколадний торт, і він буде захований у холодильник в коробці до ранку, щоб вона його не побачила, і це буде сюрприз, тому ви не можете їй розповісти.

Це поганий секрет чи хороший?

 Ведуча_ий:
Тепер давайте розглянемо, як розпізнати, хороший чи поганий секрет.

Поганий секрет – це той, який викликає страх, гнів або смуток.

Поганий секрет – це той, який хтось заохочує нас зберігати, погрожуючи нам, що з нами станеться щось погане, якщо ми комусь розповімо.

Поганий секрет – це той, про який хтось каже нам, що ми не можемо розповісти дорослим, таким як наші батьки чи виховательки у садочку. Але чи варто нам це робити?

(Відповідь дітей – ТАК)

Тому, коли ми розповідаємо іншій людині поганий секрет, вона слухатиме і намагатиметься допомогти. Я покажу вам жест, який це ілюструє (дві витягнуті руки, спрямовані одна до одної, «розмовляють»: одна говорить, інша «киває»). Спробуйте зі мною? Чудово!

 Ведуча_ий:
Погані таємниці не слід приховувати. Пам'ятайте – гарна ідея розповісти комусь, кому ви довіряєте. Якщо ви не знаєте, чи секрет хороший чи поганий, запитайте когось, кому ви довіряєте.

Хто ця «довірена людина»? Чи знаєте ви, що таке довіра? І що означає сказати, що ми можемо

2 × 30
ХВИЛИН

комусь довіряти? Коли ми довіряємо комусь, ми віримо, що ця людина хоче для нас найкращого. Довіреною людиною може бути мама, тато, старша сестра, бабуся, тітка або вихователька дошкільного закладу. А тепер заплющте очі та подумайте про цю людину. Хто ця людина? Чи можете ви сказати мені, хто вона?

(Відповіді дітей)

 Ведуча_ий:
Чудово, що ви маєте так багато довірених людей. Наприклад, я довіряю нашому песику Теревенику. Перш ніж ми послухаємо, що він скаже, давайте повторимо правило, яке ми щойно обговорювали.

(Ведуча_ий може жестом подавати дітям Правило “В - Важливо розповісти про траємниці, які тебе непокоять”)

РОЗМОВА І ПІДСУМОК: ПРИБЛИЗНО 15 ХВИЛИН

 Ведуча_ий:
У нас залишилося ще два правила. Хочете їх знати?

Ведуча_ий показує уривок відео «Теревені з песиком», де представляється ще одне правило: “Н – Не забувай: твоє тіло належить лише тобі”

 Ведуча_ий:
Як ми можемо показати, що наше тіло належить лише нам? Це може бути, наприклад, жест обіймів, пов'язаний з цим правилом (Ведуча_ий демонструє жести обіймів та «колисання»). Спробуємо разом? Ви чудово впоралися! Зараз я поставлю вам кілька запитань.

Відповіді дітей після кожного запитання, а також додаткові запитання: «Чому» та «Чому ти так думаєш?»)

1. Чи може будь-хто брати тебе за руку?
2. Чи можемо ми завжди обіймати друга / подругу з садочка?
3. Чи можемо ми битися?
4. Чи можемо ми плескати одне одного по плечу?
5. Чи подобається тобі, коли тебе лоскочуть?
6. Чи можемо ми відмовити, якщо хтось хоче до нас доторкнутися?
7. Що ми можемо зробити, якщо хтось хоче нас обійняти, погладити, полоскотати чи поцілувати, але нам цього не хочеться?

 Ведуча_ий:
Я бачу, ви розумієте, що тільки ви маєте право вирішувати, хто може торкатися вашого тіла. Саме це й говорить правило: «Не забувай: твоє тіло належить лише тобі». Якщо хтось – дорослий чи інша дитина – торкається вас, і ви цього не хочете, скажіть: «Я не згоден_а»,

2 × 30
хвилин

«Не робіть цього», «Я не хочу, щоб ви це робили» або «СТОП». У такій ситуації ви також можете попросити когось про допомогу, тобто підняти тривогу. Ви також можете відійти від людини.

Ведуча_ий:

Наш песик має ще одне правило для нас. Давайте подивимося, яке...

Ведуча_ий показує уривок з відео «Теревені з песиком», де озвучується останнє правило: «І – інтимні частини тіла особливо захищені»

Ведуча_ий:

Песик сказав нам, що всі ми маємо інтимні частини тіла. Інтимні частини тіла означають, що вони приватні та закриті. Скажіть мені, чим ми їх прикриваємо?

(Відповіді дітей)

Ці частини тіла майже завжди закриті... трусиками, футболкою або купальником. У дуже маленьких дітей інтимні частини тіла закриті підгузками. Чи можемо ми торкатися або бачити інтимні частини тіла інших людей?

(Відповіді дітей)

Чи можуть інші люди торкатися нас або бачити наші інтимні частини тіла?

(Відповіді дітей)

Ведуча_ий:

Чи знаєте ви, який жест може нагадати нам про це правило? (Ведуча_ий показує дітям жест і просить їх повторити його разом (руки схрещені на рівні грудей). Чудово!

Може статися, що лікар, наприклад, захоче побачити ваші інтимні місця. Однак, він / вона завжди повинні робити це в супроводі батьків або дорослих, які прийшли з ними до лікаря. Коли він/вона це роблять, вони повинні попросити нашої згоди та пояснити, чому і що вони роблять. В інших ситуаціях ваші інтимні місця закриті, тобто вони недоступні для інших. Ніхто не має права торкатися вас там або бачити вас там. Якщо це станеться, обов'язково повідомте когось, кому ви довіряєте, наприклад, батьків, бабусю або мене.

ПРИМІТКА: Пам'ятайте, що метою цієї частини заняття є навчити дітей важливому правилу захисту себе від кривдження. Діти можуть почати називати конкретні назви інтимних зон, зокрема ті, що вважаються вульгарними. У таких випадках варто зупинити приклади та підсумувати, що всі назви, які згадують діти, стосуються інтимних зон, які слід особливо захищати – незалежно від їхніх назв.

(Ведуча_ий відтворює кінець відео з коротким підсумком)

2 × 30
ХВИЛИН

Ведуча_ий:

Я хочу, щоб ви добре запам'ятали ці правила – вони дуже важливі. Ми будемо повторювати їх у садочку та нагадувати про них у різних ситуаціях. Зараз я дам вам розмальовку – на ній зображено слово «ТЕРЕВЕНІ». Ви можете розфарбувати літери, з яких складається слово. Коли повернетеся додому, запитайте батьків, чи знають вони ТЕРЕВЕНІ та правила, які ми обговорювали сьогодні. Покажіть їм також свої розмальовки.

ДОДАТКОВА ПРИМІТКА:

Розмальовку можна дати дітям як заняття для виконання вдома з батьками, з інструкціями обговорити ТЕРЕВЕНІ та правила, які вони вивчили, а також повторити жести до цих правил. Роздатковий матеріал для батьків додається до сценарію («Поговори та повтори разом зі мною»).

ДУЖЕ ВАЖЛИВО!

Ми рекомендуємо скопіювати матеріали для батьків та надіслати їх батькам електронною поштою або роздрукувати їх і надати їм, наприклад, коли вони забиратимуть дитину з заняття. Регулярні розмови з батьками – найефективніший спосіб закріпити інформацію, яку діти засвоїли під час заняття!

Матеріали для завантаження та роздачі батькам після уроку.

ГАДЖЕТ

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

Доступ до тексту публікації надається за ліцензією Creative Commons:
Зазначення авторства – Некомерційне використання – Без похідних творів 3.0 Польща.
Текст ліцензії можна знайти на сайті:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>.

Деякі права захищені Фондом “Даємо дітям силу”.
Copyright © 2025 Фонд “Даємо дітям силу”

Авторка сценарію: Катажина Сейдел
Зміни: Марія Олеяж
Консультації: Єва Дземідович, Наталія Федорчук, Марта Скерковська
Верстка: Павел Войтисьяк

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Funding provided by the
United States Government

POLAND

Фонд “Даємо дітям силу”
вул. Валечних 59
03-926 Варшава
тел. 22 626 16 69
e-mail: biuro@fdds.pl
www.fdds.pl

Підтримай нас! Разом ми даємо дітям силу!

Номер банківського рахунку: Bank PEKAO SA

47 1240 6218 1111 0010 2833 9365

fdds.pl/wplac

Подаруй нам 1,5%
KRS 0000204426

